

Klein Sterrenkroos (*Callitriche palustris* L.) terug in Nederland

C.G. Abbink-Meijerink & P. Vogelzang

Eind juni 1999 verzamelde Piet Vogelzang tijdens de inventarisatie van een km-hok in de nabijheid van Ommen materiaal van diverse soorten Sterrenkroos. Daar determinatie van dit geslacht nogal eens problemen oplevert, werden de soorten zorgvuldig gecontroleerd. Het materiaal was nog vers en in een vrij jong stadium. Tussen Haaksterrenkroos (*Callitriche hamulata*) en Gevleugeld sterrenkroos (*C. stagnalis*) bevonden zich enkele zeer kleine plantjes die niet tot één van deze soorten waren te benoemen.

De plantjes leken op het eerste gezicht op Haaksterrenkroos, doch de toen nog vrij jonge, groene vruchten waren rondom breed gevleugeld. Het zou dus Gevleugeld sterrenkroos moeten zijn. Echter, de aanzet en lengte van de stijlen klopten niet. Besloten werd de plantjes op een petrischaaltje te zetten, opdat de vruchten konden rijpen. Na een week waren deze totaal veranderd. De onderste vleugelrand was helemaal verdwenen, zodat de vruchten alleen bovenaan nog gevleugeld waren. De kleur was donkerbruin. De stijlen waren bij sommige vruchten verdwenen of gereduceerd tot kleine stompjes. Determinatie bracht ons toen al snel tot Klein sterrenkroos (*Callitriche palustris* L.). De minuscule plantjes onderstreepten de toepasselijkheid van de naam. De determinatie werd bevestigd door Richard V. Lansdown (Engeland).

De planten waren gevonden in een verlaagde doorgang tussen twee rivierduinweiden in de nabijheid van de Vecht. Normaliter is dit trapgat slechts gedurende de wintermaanden een beetje drassig, doch de extreem hoge waterstanden van het afgelopen voorjaar hebben wellicht tot ontkieming van de zaden geleid. De Vecht was dit jaar verder dan ooit buiten haar oevers getreden, zodat in dit trapgat nog lang water gestaan heeft. Wat opviel was de vrij diepe en zeer sterke beworteling van Klein sterrenkroos. De overige Sterrenkroossoorten wortelden oppervlakkig in het laagje aangeslibde rivierklei. De plantjes van Klein sterrenkroos echter hadden een sterk ontwikkeld wortelstelsel, waarmee ze in het rivierduinzand onder het kleilaagje wortelden.

Op 12-07-1999 werd onderstaande opname gemaakt.

Coördinaten	226,6 – 503,4	
Oppervlakte	100 x 100 cm ²	
Bedekking	85%	
Hoogte	0 – 20 cm; gemiddeld 10 cm	
Groeiplaats	Kalkrijke rivierduinweide. Doorgang tussen twee weiden. Trappgat, als het ware een slenkje vormend. Bij extreem hoge waterstand van de Vecht tijdelijk onder water staand; daardoor bedekt met een sliblaag van rivierklei. Natte, stijve grond, vertrapt door koeien. Oppervlakte: 10 x 5 m ²	
<i>Callitriche hamulata</i>	2m	Haaksterrenkroos
<i>Callitriche palustris</i>	2a	Klein sterrenkroos
<i>Callitriche stagnalis</i>	2a	Gevleugeld sterrenkroos
<i>Festuca rubra</i>	r	Rood zwenkgras
<i>Holcus lanatus</i>	r	Gestreepte witbol
<i>Juncus bufonius</i>	4	Greppelrus
<i>Lythrum portula</i>	2a	Waterpostelein
<i>Persicaria hydropiper</i>	r	Waterpeper
<i>Polygonum aviculare</i>	1	Varkensgras

In augustus 1999 werd nogmaals een bezoek aan de vindplaats gebracht. Klein sterrenkroos werd echter niet teruggevonden.
